TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. gruodžio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Reglamentas (ES) Nr. 1259/2010 – Tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje – Privataus santuokos nutraukimo, religinės institucijos užregistruoto trečiojoje šalyje, pripažinimas – Minėto reglamento taikymo sritis“

Byloje C-372/16

dėl *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) 2016 m. birželio 29 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2016 m. liepos 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Soha Sahyouni

prieš

Raja Mamisch

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ir E. Regan,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. gegužės 31 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– R. Mamisch, atstovaujamo advokatės C. Wenz-Winghardt,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, M. Hellmann ir J. Mentgen,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos L. Van den Broeck ir C. Pochet,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, D. Segoin ir E. Armoët,

– Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér, G. Koós ir M. M. Tátrai,

– Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, M. Figueiredo ir M. Carvalho,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin ir M. Heller,

susipažinęs su 2017 m. rugsėjo 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje (OL L 343, 2010, p. 10), 1 ir 10 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Soha Sahyouni ir Raja Mamisch ginčą dėl trečiosios šalies religinės institucijos priimto sprendimo nutraukti santuoką pripažinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1259/2010

3 Reglamento Nr. 1259/2010 9 ir 10 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(9) Šiuo reglamentu turėtų būti sukurta aiški ir išsami teisės sistema, kuria reglamentuojama dalyvaujančiose valstybėse narėse santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytina teisė, užtikrinti piliečiams teisinio tikrumo, numatomumo ir lankstumo atžvilgiu tinkami sprendimai ir užkirstas kelias atvejams, kai vienas iš sutuoktinių kreipiasi į teismą dėl santuokos nutraukimo anksčiau už kitą sutuoktinį siekdamas, kad byla būtų nagrinėjama pagal tam tikrą teisę, kuri, jo nuomone, geriau tenkina jo interesus.

(10) Šio reglamento dalykinė taikymo sritis ir dėstomoji dalis turėtų atitikti [2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentą] (EB) Nr. 2201/2003 [dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243)]. <…>

<…>“

4 Reglamento Nr. 1259/2010 1 straipsnyje numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas su teisės kolizija susijusiais atvejais santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium.

2. Šis reglamentas netaikomas toliau išvardytiems klausimams, net jeigu jie kyla tik kaip preliminarūs klausimai bylų dėl santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium kontekste:

<…>“

5 Šio reglamento 4 straipsnyje „Visuotinis taikymas“ nustatyta:

„Pagal šį reglamentą nustatyta teisė taikoma net tuo atveju, jei ši teisė nėra dalyvaujančios valstybės narės teisė.“

6 Reglamento Nr. 1259/2010 5 straipsnyje numatyta:

„<…>

2. Nedarant poveikio 3 daliai, susitarimas, kuriuo nustatoma taikytina teisė, gali būti sudarytas ir pakeistas bet kuriuo metu, tačiau ne vėliau kaip bylos iškėlimo teisme metu.

3. Jei tai numatyta teismo vietos teisėje, sutuoktiniai taikytiną teisę taip pat gali nustatyti teisme bylos nagrinėjimo metu. Tuo atveju toks nustatymas užfiksuojamas teisme pagal teismo vietos teisę.“

7 To paties reglamento 8 straipsnis suformuluotas taip:

„Šalims nepasirinkus taikytinos teisės pagal 5 straipsnį, santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikoma teisė tos valstybės:

a) kurioje bylos iškėlimo teisme metu yra sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta arba, jei ši sąlyga netenkinama,

b) kurioje buvo sutuoktinių paskiausia įprastinė gyvenamoji vieta, su sąlyga, kad gyvenimo toje valstybėje laikotarpis nesibaigė daugiau nei prieš vienerius metus iki bylos iškėlimo teisme, jei bylos iškėlimo teisme metu vienas iš sutuoktinių toje valstybėje tebegyvena, arba, jei ši sąlyga netenkinama,

c) kurios pilietybę bylos iškėlimo teisme metu turi abu sutuoktiniai, arba, jei ši sąlyga netenkinama,

d) kurios teisme iškelta byla.“

8 Reglamento Nr. 1259/2010 10 straipsnyje nustatyta:

„Jei pagal 5 arba 8 straipsnius nustatytoje taikytinoje teisėje santuokos nutraukimas nenumatytas arba joje vienam iš sutuoktinių dėl jo lyties nesuteikiamos vienodos galimybės nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium, taikoma teismo vietos teisė.“

9 To paties reglamento 12 straipsnyje numatyta:

„Atsisakyti taikyti pagal šį reglamentą nustatytos teisės nuostatą galima tik tuo atveju, jei toks taikymas yra aiškiai nesuderinamas su teismo vietos valstybės viešąja tvarka.“

10 Pagal Reglamento Nr. 1259/2010 13 straipsnį „[n]ė viena šio reglamento nuostata neįpareigoja dalyvaujančios valstybės narės, kurios teisėje santuokos nutraukimo galimybė nenumatyta ar atitinkama santuoka nėra laikoma galiojančia santuokos nutraukimo bylų tikslais, teismų skelbti santuokos nutraukimą taikant šį reglamentą“.

11 To paties reglamento 18 straipsnyje numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas tik toms byloms ir tiems 5 straipsnyje nurodyto pobūdžio susitarimams, jeigu byla iškelta ar susitarimas sudarytas nuo 2012 m. birželio 21 d.

<…>

2. Šis reglamentas neturi poveikio susitarimams dėl taikytinos teisės pasirinkimo, sudarytiems pagal dalyvaujančios valstybės narės, kurios teisme iškelta byla anksčiau nei 2012 m. birželio 21 d., teisę.“

Reglamentas Nr. 2201/2003

12 Pagal Reglamento Nr. 2201/2003 1 straipsnio 1 dalies a punktą šis reglamentas taikomas bet kokio pobūdžio teismo byloms, susijusioms su santuokos nutraukimu, gyvenimu skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimu negaliojančia.

13 To paties reglamento 2 straipsnyje numatyta:

„Šiame reglamente:

<…>

4) „teismo sprendimas“ – tai valstybės narės teismo paskelbtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacija) ar santuokos pripažinimo negaliojančia ir teismo sprendimas, susijęs su tėvų pareigomis, nesvarbu, kaip tas sprendimas vadinamas, įskaitant potvarkį, įsakymą ar nutarimą;

<…>“

Vokietijos teisė

14 *Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* (Įstatymas dėl proceso šeimos bylose ir ypatingąja teisena nagrinėjamose bylose, toliau – *FamFG*) 107 straipsnyje „Užsienyje priimtų su santuoka susijusių sprendimų pripažinimas“ numatyta:

„(1) Užsienyje priimti sprendimai, kuriais santuoka pripažįstama negaliojančia ar nutraukiama, yra pripažįstami tik federalinės žemės teisingumo administracijai konstatavus, kad yra tenkinamos pripažinimo sąlygos. Jei tokį sprendimą priima valstybės, kurios piliečiai buvo abu sutuoktiniai sprendimo priėmimo momentu, teismas ar administracija, pripažinimas nepriklauso nuo federalinės žemės teisingumo administracijos konstatavimo.

(2) Kompetentinga yra teisingumo administracija tos federalinės žemės, kurioje sutuoktiniai nuolat gyvena. <…>

(3) Federalinių žemių vyriausybės gali pagal šias normas žemių teisingumo administracijoms suteiktus įgaliojimus teisės aktu perduoti vienam ar keliems aukštesniojo apygardos teismo pirmininkams <…>

(4) Sprendimas priimamas padavus prašymą. Prašymą gali paduoti asmuo, kuris įrodo, jog yra teisiškai suinteresuotas pripažinimu.

(5) Jei federalinės žemės teisingumo administracija atmeta prašymą, jį pateikęs asmuo gali prašyti aukštesniojo apygardos teismo priimti sprendimą.

(6) Jei federalinės žemės teisingumo administracija konstatuoja, kad pripažinimo sąlygos tenkinamos, prašymo nepadavęs sutuoktinis gali prašyti aukštesniojo apygardos teismo priimti sprendimą. Federalinės žemės teisingumo administracijos sprendimas įsigalioja, kai apie jį pranešama prašymą pateikusiam asmeniui. Vis dėlto federalinės žemės teisingumo administracija savo sprendime gali nurodyti, kad jis įsigalios tik pasibaigus jame nustatytam terminui.

(7) Kompetentinga yra aukštesniojo apygardos teismo, kurio teritorijoje yra įsikūrusi federalinės žemės teisingumo administracija, civilinių bylų kolegija. Prašymas priimti teismo sprendimą neturi stabdomojo poveikio. Šio įstatymo 4 ir 5 skirsniai, 14 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 48 straipsnio 2 dalis procesui taikomi *mutatis mutandis*.

(8) Šios normos taikomos *mutatis mutandis*, kai prašoma konstatuoti, jog netenkinamos sprendimo pripažinimo sąlygos.

(9) Konstatavimas, kad pripažinimo sąlygos tenkinamos arba netenkinamos, yra privalomas teismams ir administracinėms institucijoms.

<…>“

15 *FamFG* 108 straipsnyje „Kitų užsienyje priimtų sprendimų pripažinimas“ nurodyta:

„(1) Išskyrus su santuoka susijusius sprendimus, užsienyje priimti sprendimai pripažįstami be specialios procedūros.

(2) Teisiškai suinteresuotos šalys gali prašyti priimti sprendimą dėl užsienyje priimto su turtu nesusijusio sprendimo pripažinimo ar nepripažinimo. 107 straipsnio 9 dalis taikoma *mutatis mutandis*. <…>

(3) Teritorinę jurisdikciją priimti sprendimą dėl pagal 2 dalies pirmą sakinį pateikto prašymo turi teismas, kurio veiklos teritorijoje prašymo pateikimo dieną:
1) nuolat gyvena atsakovas ar asmuo, su kuriuo susijęs prašymas, arba
2) nesant jurisdikcijos pagal 1 punktą, atsiranda interesas dėl konstatavimo arba yra pagalbos poreikis.

Ši jurisdikcija yra išimtinė.“

16 *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch* (Įvadinis Civilinio kodekso įstatymas, toliau – EGBGB) 17 straipsnio 1 dalies redakcijoje, galiojusioje iki tol, kai 2013 m. sausio 29 d. įsigaliojo *Gesetz zur Anpassung der Vorschriften des Internationalen Privatrechts an die Verordnung (ES) Nr. 1259/2010 und zur Änderung anderer Vorschriften des Internationalen Privatrechts* (2013 m. sausio 23 d. Įstatymas, kuriuo tarptautinės privatinės teisės nuostatos pritaikomos prie Reglamento Nr. 1259/2010 ir iš dalies keičiamos kitos tarptautinės privatinės teisės nuostatos) (*BGBl.* 2013 I, p. 101), buvo nustatyta:

„(1) Santuokos nutraukimui galioja teisė, taikytina bendrosioms santuokos pasekmėms prašymo nutraukti santuoką pateikimo dieną. Jeigu vadovaujantis šia teise santuokos nutraukimas negalimas, santuokos nutraukimui galioja Vokietijos teisė, kai santuoką prašantis nutraukti sutuoktinis tuo metu yra arba santuokos dieną buvo Vokietijos pilietis.

(2) Nutraukti santuoką Vokietijoje gali tik teismas.

<…>“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

17 R. Mamisch ir S. Sahyouni sudarė santuoką 1999 m. gegužės 27 d. Homso (Sirija) teismo, kuris vadovaujasi islamo teise, apylinkėje. R. Mamisch nuo gimimo turi Sirijos pilietybę. 1977 m. jis įgijo Vokietijos pilietybę natūralizacijos būdu. Nuo to laiko jis turi dvi pilietybes. S. Sahyouni nuo gimimo turi Sirijos pilietybę. Vokietijos pilietybę ji įgijo po santuokos.

18 Iki 2003 m. sutuoktiniai gyveno Vokietijoje, paskui išsikraustė į Homsą. 2011 m. vasarą dėl pilietinio karo Sirijoje jie trumpam grįžo į Vokietiją, o nuo 2012 m. vasario mėn. gyveno Kuveite ir Libane. Šiuo laikotarpiu jie taip pat kelis kartus lankėsi Sirijoje. Šiuo metu abi pagrindinės bylos šalys vėl gyvena Vokietijoje, tik skirtingose vietose.

19 2013 m. gegužės 19 d. R. Mamisch pareiškė norintis išsiskirti su savo sutuoktine, o jo atstovas ištarė skyrybų formulę religiniame Latakijos (Sirija) šariato teisme. 2013 m. gegužės 20 d. šis teismas sutuoktinių santuoką paskelbė nutraukta. 2013 m. rugsėjo 12 d. S. Sahyouni pasirašė pareiškimą, kuriame nurodė, kad gavo iš R. Mamisch išmokas, kurios jai priklauso pagal religinės teisės normas, iš viso 20 000 JAV dolerių (USD) (apie 16 945 EUR); šio pareiškimo turinys buvo toks:

„<…> gavau visas pagal santuokos sutartį ir dėl vienašališku pageidavimu nutrauktos santuokos priklausančias išmokas, todėl atleidžiu jį nuo visų pagal santuokos sutartį ir Latakijos šariato teismo priimtą 2013 m. gegužės 20 d. Nutartį Nr. 1276 dėl santuokos nutraukimo tenkančių prievolių man <…>“

20 2013 m. spalio 30 d. R. Mamisch paprašė pripažinti Sirijoje priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo. 2013 m. lapkričio 5 d. sprendimu *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) pirmininkas patenkino šį prašymą ir konstatavo, kad yra įvykdytos įstatymų nustatytos šio sprendimo dėl santuokos nutraukimo pripažinimo sąlygos.

21 2014 m. vasario 18 d. S. Sahyouni paprašė panaikinti šį sprendimą ir pripažinti, kad nėra įvykdytos sprendimo dėl santuokos nutraukimo pripažinimo sąlygos.

22 2014 m. balandžio 8 d. sprendimu *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas) pirmininkas atmetė šį prašymą. Šiame sprendime buvo pažymėta, kad sprendimo dėl santuokos nutraukimo pripažinimą reglamentuoja Reglamentas Nr. 1259/2010, kuris taikomas ir santuokos nutraukimui, paskelbtam ne teismo ar viešosios valdžios institucijos (toliau – privatus santuokos nutraukimas). Kadangi šalys nepasirinko taikytinos teisės ir sutuoktiniai neturėjo bendros įprastinės gyvenamosios vietos vienus metus iki santuokos nutraukimo, taikytina teisė nustatoma remiantis šio reglamento 8 straipsnio c punktu. Kai abu sutuoktiniai turi dvigubą pilietybę, lemiamą reikšmę turi tai, kuri pilietybė yra veiksminga, kaip tai suprantama pagal nacionalinę teisę. Nagrinėjamo santuokos nutraukimo dieną tai buvo Sirijos pilietybė. Taip pat buvo pažymėta, kad viešoji tvarka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1259/2010 12 straipsnį, nėra kliūtis pripažinti nagrinėjamą sprendimą dėl santuokos nutraukimo.

23 2015 m. birželio 2 d. *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas), nagrinėjantis ginčą, sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui įvairius prejudicinius klausimus dėl Reglamento Nr. 1259/2010 išaiškinimo. 2016 m. gegužės 12 d. Nutartyje *Sahyouni* (C-281/15, EU:C:2016:343) Teisingumo Teismas nurodė akivaizdžiai neturintis jurisdikcijos atsakyti į šiuos klausimus, motyvuodamas tuo, kad Reglamentas Nr. 1259/2010 netaikytinas trečiojoje šalyje priimto sprendimo dėl santuokos nutraukimo pripažinimui ir kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė jokios informacijos, kuri galėtų patvirtinti, kad minėto reglamento nuostatos, vadovaujantis nacionaline teise, tapo tiesiogiai ir besąlygiškai taikomos tokioms situacijoms, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje. Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tebeturi galimybę pateikti naują prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai galės pateikti Teisingumo Teismui visą informaciją, leidžiančią jam priimti sprendimą.

24 Grįsdamas savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas pažymi, kad trečiojoje šalyje paskelbtas santuokos nutraukimas Vokietijoje pripažįstamas pagal *FamFG* 107 straipsnyje numatytą procedūrą. Be to, kiek tai susiję su privataus santuokos nutraukimo pripažinimu, bendrai sutariama, kad Vokietijos teismas nagrinėja tokio santuokos nutraukimo sąlygų teisėtumą, atsižvelgdamas į Reglamentą Nr. 1259/2010. Ši teisinė praktika atsirado dėl to, kad įsigaliojus šiam

reglamentui Vokietijos įstatymų leidėjas panaikino nuostatą dėl santuokos nutraukimui taikytinos materialinės teisės. Šis panaikinimas grįstas tuo, kad Vokietijos įstatymų leidėjas manė, jog šis reglamentas taikomas ir privataus santuokos nutraukimo atvejais ir būtent dėl šio reglamento ankstesnė nuostata tapo nebereikalinga.

25 Šiomis aplinkybėmis *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar taikymo sritis, apibrėžta [Reglamento Nr. 1259/2010] 1 straipsnyje, apima ir privatų santuokos nutraukimą (šiuo atveju – vienašališku sutuoktinio pareiškimu religiniame teisme Sirijoje pagal šariato teisės normas)?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar, kai taikomas Reglamentas [Nr. 1259/2010], privataus santuokos nutraukimo atvejais [atliekant analizę pagal] jo 10 straipsnį:
   a) abstrakčiai turi būti orientuojamasi į palyginimą, pagal kurį teisė, taikytina pagal 8 straipsnį, suteikia galimybę nutraukti santuoką ir kitam sutuoktiniui, bet dėl jo lyties sieja ją su kitomis procesinėmis-teisinėmis ir materialinėmis sąlygomis nei pirmojo sutuoktinio galimybę nutraukti santuoką;
   b) teisės normos galiojimas priklauso nuo to, ar abstrakčiai diskriminuojanti užsienio šalies teisė diskriminuoja ir konkrečiai, kai taikoma konkrečiais atvejais?

3. Jei į antrojo klausimo [b dalį] būtų atsakyta teigiamai, ar diskriminuojamo sutuoktinio sutikimas su santuokos nutraukimu – taip pat tuo atveju, kai jis sutinka priimti kompensacijas – jau yra pagrindas netaikyti teisės normos?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

26 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą kreiptasi ne su skyrybų prašymu, bet su prašymu pripažinti trečiosios šalies religinės institucijos priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo.

27 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Sąjungos teisė nereglamentuoja trečiojoje šalyje priimto sprendimo dėl santuokos nutraukimo pripažinimo, todėl nei Reglamento Nr. 1259/2010 nuostatos, nei Reglamento Nr. 2201/2003 nuostatos ar koks nors kitas Sąjungos teisės aktas nėra taikomi tokiam pripažinimui (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 12 d. Nutarties *Sahyouni*, C-281/15, EU:C:2016:343, 22 ir 23 punktus).

28 Vis dėlto iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Sąjungos teisės išaiškinimas gali būti svarbus tais atvejais, kai, nors pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms Sąjungos teisė tiesiogiai netaikoma, jos nuostatas leidžia taikyti nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos visiškai su vidaus klausimais susijusios situacijos sprendžiamos laikantis Sąjungos teisėje įtvirtinto požiūrio (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Ullens de Schooten*, C-268/15, EU:C:2016:874, 53 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

29 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Vokietijos teisę Reglamentas Nr. 1259/2010 taikomas trečiojoje šalyje paskelbto privataus santuokos nutraukimo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pripažinimui Vokietijoje.

30 Konkrečiai kalbant, iš šio teismo pateiktos informacijos ir Vokietijos vyriausybės pastabų matyti, kad pagal Vokietijos teisę trečiojoje šalyje paskelbtas santuokos nutraukimas pripažįstamas pagal *FamFG* 107 straipsnyje numatytą procedūrą. Remiantis šia nuostata, užsienio teismo ar valstybės institucijos sprendimai dėl santuokos nutraukimo pripažįstami nevertinant jų teisėtumo, o privataus santuokos nutraukimo pripažinimas siejamas su jo teisėtumo kontrole, atsižvelgiant į atitinkamose kolizinėse normose nurodytos valstybės materialinės teisės normas.

31 Pastaruoju klausimu patikslinama, kad, prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 1259/2010, santuokos nutraukimui taikoma materialinė teisė buvo nustatoma remiantis iki 2013 m. sausio 28 d. galiojusios redakcijos EGBGB 17 straipsnyje įtvirtinta kolizine norma. Įsigaliojus šiam reglamentui, Vokietijos įstatymų leidėjas darė prielaidą, kad šis reglamentas taikomas ir privačiam santuokos nutraukimui, todėl manė, kad nuo šiol, siekiant Vokietijoje pripažinti trečiojoje šalyje paskelbtą santuokos nutraukimą, jo teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į pagal Reglamente Nr. 1259/2010 įtvirtintas kolizines normas nustatytos valstybės teisę.

32 Įstatymu, kuriuo tarptautinės privatinės teisės nuostatos pritaikytos prie Reglamento Nr. 1259/2010 ir iš dalies keičiamos kitos tarptautinės privatinės teisės nuostatos, Vokietijos įstatymų leidėjas iš dalies pakeitė EGBGB 17 straipsnio 1 dalį ir panaikino joje įtvirtintą kolizinę normą, nes ji tapo nebereikalinga. Pagal Vokietijos teisinę praktiką, įsigaliojus Reglamentui Nr. 1259/2010, siekiant Vokietijoje pripažinti trečiojoje šalyje paskelbtą privatų santuokos nutraukimą, esminės sąlygos, kurias turi tenkinti toks santuokos nutraukimas, vertinamos atsižvelgiant į valstybės, nustatytos pagal šį reglamentą, teisę.

33 Taigi, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jei paaiškėtų, kad Reglamentas Nr. 1259/2010 netaikomas privačiam santuokos nutraukimui, jo nagrinėjamą ginčą reikėtų spręsti remiantis Vokietijos kolizinėmis normomis.

34 Darytina išvada, kad tenkinamos šio sprendimo 28 punkte minėtoje jurisprudencijoje nustatytos sąlygos ir kad dėl to prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateikti klausimai priimtini.

Dėl pirmojo klausimo

35 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1259/2010 1 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad į šio reglamento dalykinę taikymo sritį patenka santuokos nutraukimas vienašališku vieno iš sutuoktinių pareiškimu religiniame teisme, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

36 Norint atsakyti į šį klausimą, šią nuostatą, kurioje apibrėžta šio reglamento dalykinė taikymo sritis, reikia aiškinti atsižvelgiant ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 11 d. Sprendimo *Csonka ir kt.*, C-409/11, EU:C:2013:512, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Pirma, dėl Reglamento Nr. 1259/2010 1 straipsnio formuluotės pasakytina, kad šio straipsnio 1 dalyje tik nurodyta, jog šis reglamentas taikomas su teisės kolizija susijusiais atvejais santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium. Šio straipsnio 2 dalyje išvardyti klausimai, kuriems šis reglamentas netaikomas, „net jeigu jie kyla tik kaip preliminarūs klausimai bylų dėl santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium kontekste“. Taigi šio straipsnio tekste nepateikta naudingos informacijos, kuri padėtų apibrėžti sąvoką „santuokos nutraukimas“, kaip ji suprantama pagal šį straipsnį.

38 Antra, dėl Reglamento Nr. 1259/2010 1 straipsnio konteksto pažymėtina, kad jokioje kitoje šio reglamento nuostatoje nepateikta sąvokos „santuokos nutraukimas“, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą, apibrėžties. Konkrečiai kalbant, šio reglamento 3 straipsnyje tik apibrėžtos sąvokos „dalyvaujanti valstybė narė“ ir jos „teismas“; pastaroji sąvoka apima „visas dalyvaujančių valstybių narių institucijas, turinčias jurisdikciją“.

39 Taip pat pasakytina, kad nors, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 60 punkte, privatus santuokos nutraukimas nėra aiškiai neįtrauktas į Reglamento Nr. 1259/2010 taikymo sritį, tai, jog daugelyje šio reglamento nuostatų, pavyzdžiui, 1 straipsnio 2 dalyje, 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 8 ir 13 straipsniuose, 18 straipsnio 2 dalyje, minimas „teismas“ ir „procedūra“, rodo, kad šis reglamentas taikomas tik tais atvejais, kai sprendimą dėl santuokos nutraukimo priima valstybės teismas ar valdžios institucija arba jis priimtas jiems kontroliuojant. Be to, to paties reglamento 18 straipsnio 1 dalyje minima „iškelta byla“, o tai patvirtina šį teiginį.

40 Galiausiai Reglamento Nr. 1259/2010 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šio reglamento dalykinė taikymo sritis ir dėstomoji dalis turėtų atitikti Reglamentą Nr. 2201/2003.

41 Pastarojo reglamento 1 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad šis reglamentas „taikomas bet kokio pobūdžio teismo <…> byloms, susijusioms su santuokos nutraukimu“. Šio reglamento 2 straipsnio 4 punkte sąvoka „teismo sprendimas“, kaip ji suprantama pagal tą patį reglamentą, apibrėžta kaip „valstybės narės teismo paskelbtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo <…>, nesvarbu, kaip tas sprendimas vadinamas, įskaitant potvarkį, įsakymą ar nutarimą“.

42 Būtų nenuoseklu, jei ta pati santuokos nutraukimo sąvoka šiuose dviejuose reglamentuose būtų apibrėžta skirtingai ir dėl to skirtųsi šių reglamentų taikymo sritis.

43 Šiuo klausimu primintina, kad ir Reglamentas Nr. 1259/2010, ir Reglamentas Nr. 2201/2003 priimti teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose politikos srityje. Be to, Komisijos pastabose nurodyta, kad Pasiūlyme dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir nustatančio taikytinos teisės taisykles bylose, susijusiose su santuoka (COM(2006) 399), ji ketino įtraukti į Reglamentą Nr. 2201/2003 kolizines normas, susijusias su santuokos nutraukimu, tačiau pasiūlymo nebuvo priimta, todėl šios normos galiausiai įtvirtintos atskirame reglamente, t. y. Reglamente Nr. 1259/2010.

44 Trečia, dėl Reglamentu Nr. 1259/2010 siekiamo tikslo pasakytina, kad, kaip matyti iš reglamento pavadinimo, juo įgyvendinamas tvirtesnis dalyvaujančių valstybių narių bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje.

45 Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 65 punkte, tuo metu, kai buvo priimtas šis reglamentas, vykdant tokį tvirtesnį bendradarbiavimą dalyvaujančių valstybių narių teisinėse sistemose tik valstybinės institucijos galėjo šioje srityje priimti teisinę galią turinčius sprendimus. Taigi manytina, kad priimdamas šį reglamentą Sąjungos teisės aktų leidėjas turėjo omenyje tik tuos atvejus, kai santuoką nutraukia valstybės teismas ar valdžios institucija arba tai daroma jiems kontroliuojant, ir kad jis neketino taikyti šio reglamento kitoms santuokos nutraukimo rūšims, kai santuoka nutraukiama „vienašališku valios pareiškimu“ religiniame teisme, kaip šiuo atveju.

46 Tokį aiškinimą patvirtina Komisijos per teismo posėdį nurodyta aplinkybė, kad priimant Reglamentą Nr. 1259/2010 nebuvo diskutuota, kad jis galėtų būti taikomas privačiam santuokos nutraukimui.

47 Šiuo klausimu pasakytina, kad nuo tada, kai priimtas Reglamentas Nr. 1259/2010, kelių valstybių narių teisinėse sistemose atsirado galimybė nutraukti santuoką nedalyvaujant valstybės institucijai, tačiau, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 66 punkte, įtraukti privatų santuokos nutraukimą į šio reglamento taikymo sritį yra kompetentingas tik Sąjungos teisės aktų leidėjas.

48 Taigi, atsižvelgiant į Reglamente Nr. 2201/2003 esančią sąvokos „santuokos nutraukimas“ apibrėžtį, iš Reglamentu Nr. 1259/2010 siekiamų tikslų matyti, kad jis apima tik tokį santuokos nutraukimą, kai santuoką nutraukia valstybės teismas ar valdžios institucija arba tai daroma jiems kontroliuojant.

49 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1259/2010 1 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad į šio reglamento dalykinę taikymo sritį nepatenka santuokos nutraukimas vienašališku vieno iš sutuoktinių pareiškimu religiniame teisme, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

Antrasis ir trečiasis klausimai

50 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, nebereikia atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje, 1 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad į šio reglamento dalykinę taikymo sritį nepatenka santuokos nutraukimas vienašališku vieno iš sutuoktinių pareiškimu religiniame teisme, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje.

Parašai.